

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Järjestämis- ja rahoitusvastuu

Työnhakija-, työnantaja ja yrityspalveluiden siirtäminen TE-palveluista kuntiin on sinänsä kunnan edun mukaista ja sopii osaksi kunnan elinvoimatehtävää. Äänekosken kaupunki ei kannata laki-luonnoksessa olevaa mallia, jonka mukaan työvoimapalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu eriytetään. Esityksestä poiketen järjestämis- ja rahoitusvastuu tulee olla jokaisella kunnalla. Tällöin tehtävään liittyvät tulot ja menot kohdentuvat järjestäjälle, eli kunnalle. Samalla uudistuksen yksi keskeinen tavoite integroida työvoimapalvelut osaksi kunnan muita toimintoja asiakaslähtöisiksi palvelukokonaisuuksiksi pystytään toteuttamaan. Lakiluonnos nykyisessä muodossa tarkoittaisi tosiasiallisesti sitä, että työllisyys- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirretään kuntien sijaan yhteis-toiminta-alueille.

Työvoimapohjavaatimus 20 000 ja yhtenäinen työssäkäyntialueen vaatimus ohjaa jo suoraan perustamaan maakuntapohjaisia yhteis-toiminta-alueita lain edellyttämien tehtävien hoitamiseksi. Yhtenäinen työssäkäyntialue muodostuu usein maakunnan suurimman toimijan kanssa, ei niinkään pienempien kuntien kesken. Pienille ja keskisuurille kunnille 20 000 työvoimapohjavaatimus on liian suuri.

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulisi saada sopia työvoima- ja palvelujen järjestämistä toteuttamisesta kuntalain (410/2015) 8 luvun 49 § mukaisia kaikkia yhteistoimintamuotoja käyttäen. Lakiluonnoksessa yhteistoiminnalla asetettu vaatimus yhdenäisistä työssäkäyntialueista ja yli 20.000 henkilön työvoima-pohjasta on suurissa osin maata toteutuskelvoton ja liian tarkkara-jainen. Järjestämistä ja rahoitusta tulee olla kunnilla ja kuntien tulee voida sopia keskenään kuntalain mukaisesti siitä, kuinka he tekevät järjestävät. Tärkeää uudistuksessa on, että rahoitusta ja järjestämistä ovat samalla taholla.

Rahoitusta osalta tärkeää on varmistaa riittävä rahoitus siirtymävaiheessa, mahdollisissa suhdannevaihteluissa ja kuntien muuttotappio /-voittotilanteissa. Kannustavan rahoitusmallin osalta rahoitus tulee kunnalle, eikä järjestämistä olevalle taholle. Lakiluonnosta tulisi muuttaa niin, että työttömyysetuuden kuntien rahoitusta pienennetään ja osin siirretään hyvinvointialueille. Näin ollen myös hyvinvointialueille olisi kannustin hoitaa työttömien työnhakijoiden sosiaali- ja terveyspalveluita työllistymistä edistävällä tavalla.

Lakiluonnoksen mukaisessa kannustavassa rahoitusmalliin vaikuttaa suhdannevaihtelut siten, että noususuhdanteen aikaan kustannukset ovat kunnalle vähäisemmät ja laskusuhdanteen aikaan kustannukset kunnille taas kasvavat. Kuntien rahoitusta oleville työttömyysetuuskustannuksien muutokselle tulisi myös asettaa katto, jonka ylittävältä osalta valtio kantaa vastuun. Katto ylittävältä osalta rahoitusta siirto valtion vastuulle on perusteltua, sillä valtion taloudessa on enemmän taloudellista liikkumavaraa ja riskinsietokykyä kohdata äkillisiä suhdannemuutoksia kuin kuntien taloudessa.

Tehtävistä siirrosta aiheutuvien kustannusten korvaaminen kunnille täysimääräisinä on hyvä asia.

Työllisyyspalveluiden rahoitus

Työvoimajärjestämisen rahoituksen kohdentaminen kunnille tehtäisiin esityksen mukaisesti kahden kriteerin perusteella siten, että 30 prosenttia kohdennettaisiin laajan työttömyyden perusteella ja 70 % 18-64 vuotiaiden määrän perusteella. Lakiluonnosta tulee muuttaa siten, että laajan työttömyyden perusteella kohdennettavan rahoituksen osuutta korotetaan vähintään 50 %:iin ja 18-64 vuotiaiden määrän perustuvaa rahoitusosuutta alennetaan vastaavasti. Rahoituskriteerien painoarvon muutos on perusteltua, sillä työllisyyspalveluiden julkinen rahoitus ja resurssit ovat työllisyystavoitteen saavuttamiseksi vaikuttavinta juuri korkean työttömyyden alueilla.

Laskennallisen kuntakohtaisen nykytilan perusteella Pohjoisessa Keski-Suomessa käytetään nykyisin TE-palveluiden rahoitusta selvästi enemmän kuin alueelle tuleva valtionosuuslisäys. Palveluiden

tämänhetkinen käyttö perustuu asiakastarpeisiin sekä kuntien omaan aktiivisuuteen edistää työllisyyttä. On epätarkoituksenmukaista, että uudistus vähentää merkittävästi nykytilan laskennallista rahoitusta. Valtionosuuskriteerien muutos (50-50) tasoittaisi tätä eroa.

Toisena tärkeänä asiana olisi pidentää siirtymäaikaa esitetystä kahdesta vuodesta. Siirtymäkauden rahoitus tulisi olla myös laajemmin porrastettu, esimerkiksi joulukuu 2024 ja 2025 rahoituksen ta 75 %, vuoden 2026 50 %, ja vuoden 2027 25 % tulisi laskennallisen nykytilan perusteella, loppuosa valtionosuuskriteerein. Vuodesta 2028 lähtien voitaisiin vasta siirtyä kokonaan valtionosuusrahoitukseen. Perusteena tähän on muutoksen toimeenpanokyvyn varmistaminen kunnissa. Huomioitavaa on, että Keski-Suomen alueen kunnista ei ole mukana työllisyyden kuntakokeilussa. Myös tämä perustele sitä, että valmisteluajan rahoitus tulee turvata.

Palkkatuki

Lakiesityksen pohjalta kuntien palkkatukityöllistäminen loppuu lain voimaantulon jälkeen. Äänekosken kaupungin ehdotus on, että kuntien palkkatukityöllistäminen jatkossakin kirjautuu osaksi lakisääteistä palvelua ja kustannukset kirjautuisivat osaksi valtionosuuspohjaa. Näin ollen kuntien motivaatio palkkatukityöllistämässä säilyisi. Kuntien palkkatukityöllistäminen on mahdollistanut työelämään paluun heikossa työmarkkina-asemassa oleville ja osatyökykyisille sekä tällä tavoin on voitu tukea jatkotyöllistämistä avoimille työmarkkinoille.

Monialainen yhteispalvelu

Lakiin työllistämistä edistävästä monialaisesta palvelusta tulee kirjata näkyviin myös kunta yhtenä toimijana, jotta kuntien omat palvelut olisivat osana monialaista yhteispalvelua. Riskinä on, että tietosuoja- ja jäsytistä kuntien omat palvelut jäisivät hyödyntämättä monialaisen palvelutarpeessa olevan asiakkaan kohdalla. Samoin myös eri tietojärjestelmien olisi oltava kunnan käytössä parhaan mahdollisen asiakaspalvelun ja palvelutarpeen takaamiseksi.

Työttömyysturvatehtävät

Ehdotamme työttömyysturvatehtävien siirtämistä kokonaisuudessa kuntiin myös harkintaa vaativien tehtävien osalta, jotta asiakkaan kokonaistilanteen tunnistaminen ja asioiden eteenpäin saattaminen olisi yksissä käsissä.

Henkilötietorekisteri

Henkilötietorekisterin ja tilastointitietojen tarjoaminen kunnille on hyvä asia, mutta tärkeää on olla selvät vastuujaoit kuntien, yhteistoiminta-alueen ja valtion välillä rekisterien ja tietojärjestelmien ylläpidosta ja käyttöoikeuksista sekä henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietorekisterin ja tietojärjestelmien ylläpito sekä koulutus vaatii sekä resurssia, että rahoitusta kunnalta, vaikka ne tulisi keskitetyksi valtiolta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Eryteisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaannpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisveloitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Lainvalmistelussa on jäänyt huomioimatta valmistelun kanssa samaan aikaan tapahtuva hyvinvointialueen toiminnan aloitus sosiaali- ja terveystalouden osalta. Tämän uudistuksen vaikutuksia kuntatalouteen ja kunnan toimintaan ei osata vielä arvioida, silti kuntien tulee valmistautua jo TE-palvelut 2024 uudistukseen.

Työllisyyden kuntakokeiluissa pilotoitu malli on toimiva ja tätä ei ole lakiehdotuksessa millään tavoin huomioitu.

Tärkeää on, että kuntien on saatava riittävästi tietoa miten nykyisiä olemassa olevia palvelukokonaisuuksia järjestetään muuttuvassa toimintaympäristössä ja miten ei-lakisääteliset kuntien työllisyyden hoidon tehtävät voidaan nivoa osaksi TE-palvelut 2024 -uudistusta.

Heikkilä Aleks
Äänekosken kaupunki - Äänekosken kaupunginhallitus